

10. Стрельніков В. Ю. Безпечне освітнє середовище і сучасні стратегії розвитку системи позашкільної освіти. *Безпечне освітнє середовище: нові виклики та сучасні рішення в умовах воєнного і повоєнного часу* : збірник наукових статей, тез доповідей та інших матеріалів III Всеукр. наук.-практ. конф., 7 берез. 2025 р. / Редколегія: О. М. Петровський та ін. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2025. 566 с. С. 112–116.
11. Стрельніков В. Сучасні стратегії розвитку системи позашкільної освіти. *Сучасні стратегії сталого розвитку держави та суспільства: наукові горизонти та перспективи* : збірник матеріалів II-ї наук.-практ. конф. за міжнар. участю / за наук. ред. О. В. Чепелюк, В. Д. Філіппової, В. М. Демченка. Хмельницький: ХНТУ, 2025. Т. 2. 728 с. С. 305–307.

ГРИГОРІЙ ЛЕВЧЕНКО: ПЕДАГОГ, МИТЕЦЬ, УПРАВЛІНЕЦЬ

*Сулаєва Н.В.
Полтава, Україна*

Наявність мудрого, натхненного та чуйного наставника в житті кожної людини є справжнім благословенням, здатним суттєво вплинути на її подальшу долю. Саме вчитель відкриває перед особистістю світ знань і духовних орієнтирів, допомагає знайти шлях до самореалізації, внутрішнього вдосконалення та досягнення високих життєвих цілей.

Для багатьох студентів Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка такою постаттю став Григорій Семенович Левченко – заслужений діяч мистецтв України, професор, завідувач кафедри музики у 1982–2004 рр. (сьогодні – кафедра музики імені Григорія Левченка), засновник і багаторічний керівник (1979–2022 рр.) українського народного хору «Калина» (нині – український народний хор імені Григорія Левченка) Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Мистецько-педагогічна діяльність цієї непересічної особистості тісно пов'язана зі студентським середовищем Полтавського педагогічного. Майбутні фахівці з музичного мистецтва мали можливість співпрацювати з Г. Левченком у процесі опанування навчальних дисциплін «хорове диригування», «постановка голосу», «хоровий клас». Водночас паралельно з отриманням формальної освіти вони разом із представниками інших спеціальностей інституту/університету (біологами, географами, істориками, математиками, філологами, хіміками тощо) здобували практичний досвід та неформальну мистецьку освіту в українському народному хорі «Калина» під керівництвом професора.

Для всіх, кому пощастило взаємодіяти з Г. Левченком у рамках формальної чи/і неформальної мистецько-освітньої діяльності, він назавжди залишився наставником, духовним провідником і джерелом натхнення.

Г. Левченку вдалося створити колектив, який став осередком збереження та популяризації української культури. Колектив пропагував українське народне мистецтво на Полтавщині, в усій Україні та далеко за її

межами: Австрії, Бельгії, Болгарії, Італії, Німеччині, Польщі, Туреччині, Франції, Швейцарії, Швеції. Такий масштаб визнання став можливим завдяки мудрому керівникові – яскравій постаті вітчизняної музично-педагогічної галузі, талановитому митцеві, чий досвід є винятковим і заслуговує на глибоке осмислення.

Про постать Г. Левченка, його неординарний мистецький шлях та вагомий внесок у розвиток хорового виконавства свідчить велика кількість публікацій у періодичних виданнях, енциклопедіях, наукових і популярних збірниках. Серед них – «Митці України», «Імена України», «Хорове мистецтво та його подвижники», «Хто є хто на Полтавщині», «В піснях оспівана Полтава», «Ім крила дала Пирятинщина», «Історія Полтавського педуніверситету в особах», «The International Who's Who in Music and Musicians Directory» (Cambridge: The Biographical Center, 1996). Показовим є і той факт, що ще за життя митця було здійснено ґрунтовне наукове дослідження його творчості: у 2021 році Юлія Комишан успішно захистила дисертаційну роботу на тему «Мистецько-педагогічна діяльність Григорія Семеновича Левченка в контексті формування національної музичної культури» (Комишан, 2021).

Окремого вивчення заслуговує феномен Г. Левченка як педагога і митця, якому було до снаги формувати молоде покоління нашої держави на кращих зразках музично-пісенного мистецтва українців.

Одним із головних чинників, що сприяли активній участі молодих людей – студентів педагогічного університету саме в народному у хорі була щира повага до його керівника. Г. Левченко поєднував високу професійну майстерність із харизмою й умінням глибоко зацікавити молодь українською народною піснею. Репетиції під його проводом перетворювалися на емоційно насичене спілкування, що мало не лише навчальну, а й виховну й терапевтичну цінність. Його розповіді про народні звичаї, обряди, викликали в студентів щире захоплення, а виконання пісень – глибокий емоційний відгук. Порівняння минулого й сучасного, тонкий гумор і щире залучення до процесу творили атмосферу натхнення та взаємної довіри. Для учасників колективу Г. Левченко був не лише керівником, викладачем, а духовним наставником і джерелом культурного збагачення.

Ефективність творчої діяльності колективу «Калина» значною мірою зумовлювалася й особистими якостями управлінця. Зокрема, Г. Левченка вирізняли надзвичайна працелюбність і глибоке усвідомлення професійної відповідальності. Його підготовка до кожної репетиції вражала ґрунтовністю: він досконало знав партитури, ретельно опрацьовував вокальні партії, враховував особливості роботи з окремими групами учасників – жіночою, чоловічою та оркестровою. Крім того, йому вдавалося раціонально розподіляти час і ресурси, що забезпечувало високу результативність творчого процесу (Сулаєва, 2011).

Одним із важливих аспектів діяльності хору «Калина» був ретельно продуманий репертуар, який добирав Г. Левченко. Він майстерно поєднував художню цінність творів із їх доступністю для виконання.

Важливою особливістю діяльності професора було влучне використання почуття гумору. Завдяки дотепності й доброзичливим жартам

йому вдавалося створювати позитивну атмосферу в колективі, знижувати напруження й налагоджувати довірливі взаємини. Іноді його вислови настільки запам'ятовувалися, що їх передавали новим учасникам як своєрідну традицію (Гайдамака, 2004).

Ще одним ефективним методом у роботі Г. Левченка було наставництво. Досвідчені хористи допомагали новачкам адаптуватися, засвоювати хорові партії, переймати манеру співу. Такий підхід сприяв музичному зростанню молодших учасників, формуванню дружнього колективу та відповідальності.

Стабільність і успіх «Калини» забезпечувалися й активною гастрольною діяльністю, до організації та реалізації якої Г. Левченко ставився з усією відповідальністю керівника: товаришував із митцями Європи, обмінювався партитурами, слідкував за визначними подіями, на яких міг би знадобитися український хор.

Також важливим чинником успішності «Калини» була висока дисципліна. Вона проявлялася природно й добровільно: учасники завжди були вчасно на репетиціях і концертах, а робота проходила організовано та ефективно, без зайвих відволікань. Така дисципліна зберігалася і під час інтенсивних гастролей, де попри тривалі переїзди та обмежений відпочинок, колектив зберігав енергію і виконував свої завдання на найвищому рівні. Гастрольні поїздки не лише сприяли популяризації української культури, а й стали важливим фактором згуртування колективу. Спільні подорожі створювали умови для неформального спілкування, зміцнювали довіру і дружні зв'язки, що часто переростали в тривалі стосунки. Життєвий досвід, набутий у дорозі, кумедні ситуації й позитивні емоції додавали творчій атмосфері особливого духу єдності.

Вартісним був також приклад Г. Левченка як такого, що завжди прагнув до професійного вдосконалення й навчав цьому калинян: «Не зупиняйтесь на досягнутому, постійно розвивайтесь!». Він заохочував учасників колективу працювати на репетиціях так, щоб здобувати нові знання та навички, адже й сам продовжував навчатися разом із ними (Сулаєва, 2013).

Особливо важливим для діяльності хору «Калина» була турбота Г. Левченка про своїх вихованців: він допомагав їм із навчанням, житлом і працевлаштуванням (багато учасників колективу згодом стали викладачами в освітніх закладах Полтави). Водночас, керманич підтримував їхній професійний розвиток: заохочував вступати на інші спеціальності, якщо бачив потенціал, навчатися в аспірантурі та докторантурі, здобувати вчені звання. У своїх спогадах Г. Левченко зізнавався, що ставиться до «калінян» з великою любов'ю та гордістю, немов до рідних дітей (Левченко, 2007).

Учні Г. Левченка відповідали йому відданістю й наполегливою працею та досягали високих результатів. Багато з них стали провідними фахівцями: учителями-методистами, керівниками творчих колективів, очільниками мистецьких закладів, науковцями та заслуженими працівниками освіти, заслуженими артистами, працівниками культури, діячами мистецтв України.

Сьогодні традиції надання формальної мистецько-педагогічної освіти, закладені Г. Левченком, підтримують його колеги-кафедрали – професор Наталія Сулаєва, доценти Наталія Дем'янюк, Вікторія Ірклієнко, старші викладачі Володимир Яковлев, Світлана Подворна, Сергій Вовченко, асистент Ірина Шкляр. Здобутки Полтавського педагогічного в царині неформальної мистецької освіти зберігає і примножує калініанин, заслужений діяч мистецтв України Євгеній Московка. Новий керівник продовжує надихати молодь шанувати і вивчати українську музичну спадщину та сприяє розвитку Українського народного хору «Калина» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Список використаних джерел

1. Гайдамака В. М. *Сповитий вітрами*. Полтава : Дексі-прінт, 2004. 188 с.
2. Комишан Ю. В. *Мистецько-педагогічна діяльність Григорія Левченка* : дис. ... д-ра філософії : 011. Полтава : ПНПУ, 2021. 751 с.
3. Левченко Г. С. *Спогади, роздуми, погляди, поради. Художньо-методичні нариси*. Полтава : ПФ «Форміка», 2007. 108 с.
4. Сулаєва Н. *Аксіологічні виміри педагогічної діяльності Г. Левченка в українському народному хорі «Калина» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка* // *Молодь і ринок*. 2011. № 9. С. 77–81.
5. Сулаєва Н. В. *Підготовка вчителя в педагогічному просторі неформальної мистецької освіти* : монографія. Полтава : ПНПУ, 2013. 408 с.

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

*Тарасенко Я.А., Тихонова О.О., Гринь В.Г.
Полтава, Україна*

Відомо, що якість підготовки майбутніх фахівців, зокрема, лікарів, безпосередньо залежить від рівня викладання, тобто від професійної та психолого-педагогічної підготовки викладачів. Викладач закладу вищої освіти повинен не тільки володіти професійним знанням свого предмету, а й ще і технологією передачі цих знань здобувачам освіти. Тому невід'ємним компонентом професійної компетенції викладачів вищої школи стає педагогічна майстерність, яка значною мірою визначає рівень професіоналізму та можливість успішної, якісної підготовки фахівців [4, с. 133].

Професіоналізм сучасного викладача вищої школи включає наступні основні складові [3, с. 248]:

- професійна компетенція у конкретній галузі знань, яка забезпечує можливість якісного викладання дисципліни з урахуванням новітніх досягнень науки і техніки, а також використання результатів своїх власних наукових досліджень;